

UDK 372.881.111.22; IRSTI 16.01.45

<https://doi.org/10.47526/2025-4/2664-0686.293>İ.K. VILDAN¹, K. ENES²¹Dr. Öğr. Üyesi, PhD, e-mail: vildan_elt@hotmail.com

Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesi (Türkiye, Gaziantep)

²Dr. Öğr. Üyesi, PhD, e-mail: eneskavak@gmail.com

Gaziantep Üniversitesi (Gaziantep, Türkiye)

^{1,2}Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi (Kazakistan, Türkistan)

İNGİLİZCE BÖLÜMLERİNDE ÖĞRENİM GÖREN KAZAKİSTANLI ÖĞRENCİLERİN CHATGPT KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Özet. ChatGPT, bir zamanlar sadece insanlar tarafından gerçekleştirilen görevleri yerine getirmede önemli başarılar gösteren, üretken bir yapay zekâ aracı olarak ortaya çıkmıştır. Hem rutin hem de karmaşık sorunları nispeten kolaylıkla çözebilmektedir. Sonuç olarak, bazı eğitimciler bu aracın potansiyelini görerek dil eğitimi ve içerik anlamada sağladığı faydalara vurgu yapmaktadır.

Bu makale, Kazakistan'da bulunan uluslararası bir devlet üniversitesinin Filoloji Fakültesinde okuyan Edebiyat, Çeviri ve Pedagoji öğrencilerinin içerik hakimiyetlerini ve İngilizce dil becerilerini geliştirmek için ChatGPT'nin kullanımına yönelik düşüncelerini ve tutumlarını incelemektedir. Makale, eğitim amaçlı kullanılan yapay zekanın artıları ve eksileri hakkındaki öğrenci görüşlerini analiz etmektedir. Çalışmaya ait veriler, Kazakistan'daki uluslararası bir devlet üniversitesinde okuyan 138 öğrenciden toplanmıştır. Bulgular, öğrencilerin en yaygın kullanılan yapay zekâ modeli olan ChatGPT'yi, öncelikli olarak öğrenme ve içerik hakimiyetine yardımcı olacak pratik bir kaynak olarak, rahat ve yapılandırılmamış bir şekilde kullandıklarını göstermektedir. Çalışma ayrıca, bilgi doğruluğu, etik sorunlar ve kontrol eksikliği gibi endişeleri de gündeme getirmektedir.

Bu bağlamda, ChatGPT gibi yapay zekâ araçlarının yabancı dil ve içerik öğreniminde sorumlu bir şekilde kullanılmasını sağlamak için politika yapıcılar, araştırmacılar ve eğitimciler ortak politikalar ve stratejiler geliştirmelidirler. Bu iş birliği, yapay zekâ araçların günümüzün öğrencileri için önemli kaynaklar olarak potansiyellerini ortaya çıkarmaya yardımcı olacak ve de etik ve güven eksikliği gibi endişeleri ortadan kaldıracaktır.

Anahtar Kelimeler: ChatGPT, Filoloji Fakültesi, İngilizce öğrencileri, Kazak yükseköğretimi, görüşler.

* Bize doğru alıntı yapınız:

Vildan İ.K., Enes K. İngilizce Bölümlerinde Öğrenim Gören Kazakistanlı Öğrencilerin ChatGPT Kullanımına İlişkin Görüşleri // Ясауи университетінің хабаршысы. – 2025. – №4(138). – Б. 287–307. <https://doi.org/10.47526/2025-4/2664-0686.293>

*Cite us correctly:

Vildan İ.K., Enes K. İngilizce Bölümlerinde Öğrenim Gören Kazakistanlı Öğrencilerin ChatGPT Kullanımına İlişkin Görüşleri [The Opinions of Kazakhstani Students Studying in English Departments About the Use of ChatGPT] // Iasau universitetinin habarshysy. – 2025. – №4(138). – Б. 287–307. <https://doi.org/10.47526/2025-4/2664-0686.293>

I.K. Vildan¹, K. Enes²¹PhD, Assistant Professor, e-mail: vildan_elt@hotmail.com*Gaziantep Islam, Science and Technology University (Türkiye, Gaziantep)*²PhD, Assistant Professor, e-mail: eneskavak@gmail.com*Gaziantep University (Türkiye, Gaziantep)*^{1,2}*Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish University (Kazakhstan, Turkistan)*

The Opinions of Kazakhstani Students Studying in English Departments About the Use of ChatGPT

Abstract. ChatGPT has emerged as a productive artificial intelligence tool that has achieved significant success in performing tasks once carried out only by humans. It can solve both routine and complex problems with relative ease. As a result, some educators have recognized the potential of this tool and emphasized its benefits in language education and content comprehension.

This article examines the thoughts and attitudes of Literature, Translation, and Pedagogy students at the Faculty of Philology of an international state university in Kazakhstan regarding the use of ChatGPT to improve their mastery of content and English language skills. The article analyzes student opinions on the advantages and disadvantages of using artificial intelligence for educational purposes. Data for the study was collected from 138 students studying at the university in Kazakhstan. The findings show that students use ChatGPT, the most widely used AI model, primarily as a practical resource to aid learning and content mastery, in a relaxed and unstructured manner. The study also raises concerns about information accuracy, ethical issues, and a lack of control.

In this context, policymakers, researchers, and educators should develop common policies and strategies to ensure the responsible use of AI tools, such as ChatGPT, in foreign-language and content learning. This collaboration will help unlock the potential of AI tools as important resources for today's students and address concerns such as ethical issues and a lack of trust.

Keywords: ChatGPT, Faculty of Philology, English students, Kazakh higher education, opinions.

И.К. Вильдан¹, К. Энес²¹PhD, аға оқытушы, e-mail: vildan_elt@hotmail.com*Газиантеп Ислам ғылым және технология университеті (Түркия, Газиантеп қ.)*²PhD, аға оқытушы, e-mail: eneskavak@gmail.com*Газиантеп Университеті (Түркия, Газиантеп қ.)*^{1,2}*Қожа Ахмет Ясауи ат. Халықаралық қазақ-түрік университеті (Қазақстан, Түркістан қ.)*

Ағылшын тілі бағдарламаларында оқып жатқан қазақстандық студенттердің ChatGPT қолдануына қатысты көзқарастары

Аңдатпа. ChatGPT өзін бұрын тек адамдар ғана атқарған тапсырмаларды орындауда айтарлықтай табысқа жеткен жасанды интеллектінің өнімді құралы ретінде көрсетіп отыр. Ол күнделікті және күрделі мәселелерді салыстырмалы түрде оңай шеше алады. Нәтижесінде, кейбір оқытушылар бұл құралдың әлеуетін мойындап, оның тілдік білім беру мен мазмұнды түсінудегі артықшылықтарын атап өтті.

Бұл мақалада Қазақстандағы халықаралық университеттің филология факультеті әдебиет, аударма және педагогика мамандықтары студенттерінің контентті меңгеру және ағылшын тілі дағдыларын жетілдіру үшін ChatGPT-ді тиімді пайдалану туралы ойлары мен көзқарастары қарастырылады. Мақалада білім беру мақсаттарында жасанды интеллектіні

пайдаланудың артықшылықтары мен кемшіліктері туралы студенттердің пікірлері талданады. Зерттеуге арналған деректер Қазақстандағы университетте оқитын 138 студенттен жиналды. Зерттеу нәтижелері студенттердің ең кең таралған жасанды интеллект моделі ChatGPT-ті, негізінен оқуға және мазмұнды игеруге көмектесетін практикалық ресурс ретінде еркін және құрылымсыз түрде пайдаланатынын көрсетеді. Зерттеу сонымен қатар ақпараттың дәлдігі, этикалық мәселелер және бақылаудың болмауы туралы алаңдаушылық тудырады.

Осыған байланысты саясаткерлер, зерттеушілер және оқытушылар шет тілдері мен басқа да пәндерді оқытуда ChatGPT сияқты жасанды интеллект құралдарын жауапкершілікпен пайдалануды қамтамасыз ету үшін ортақ саясат пен стратегияларды әзірлеуі керек. Бұл ынтымақтастық жасанды интеллект құралдарының бүгінгі студенттер үшін маңызды ресурстар ретіндегі әлеуетін ашуға, этикалық және сенімсіздік сияқты мәселелерді шешуге көмектеседі.

Кілт сөздер: ChatGPT, Филология факультеті, ағылшын тілі студенттері, қазақ жоғары білімі, пікірлер.

И.К. Вильдан¹, К. Энес²

¹PhD, старший преподаватель, e-mail: vildan_elt@hotmail.com

Исламский университет науки и технологий Газиянтена (Турция, г. Газиянтен)

²PhD, старший преподаватель, e-mail: eneskavak@gmail.com

Университет Газиянтена (Турция, г. Газиянтен)

^{1,2}Международный казахско-турецкий университет им. Ходжи Ахмеда Ясави
(Казахстан, г. Туркестан)

Мнения казахстанских студентов, обучающихся на англоязычных отделениях, об использовании ChatGPT

Аннотация. ChatGPT зарекомендовал себя как продуктивный инструмент искусственного интеллекта, достигший значительных успехов в выполнении задач, ранее выполнявшихся только людьми. Он позволяет относительно легко решать как повседневные, так и сложные задачи. В результате некоторые преподаватели осознали потенциал этого инструмента и подчеркнули его преимущества в языковом образовании и понимании контента.

В данной статье рассматриваются взгляды и установки студентов факультета литературы, перевода и педагогики филологического факультета международного университета в Казахстане относительно использования ChatGPT для улучшения усвоения контента и навыков владения английским языком. В статье анализируются мнения студентов о преимуществах и недостатках использования искусственного интеллекта в образовательных целях. Данные для исследования были собраны у 138 студентов, обучающихся в университете в Казахстане. Результаты показывают, что студенты используют ChatGPT, наиболее широко используемую модель искусственного интеллекта, в первую очередь как практический ресурс для облегчения обучения и усвоения контента, в непринужденной и неструктурированной манере. Исследование также поднимает вопросы точности информации, этических вопросов и отсутствия контроля. В этом контексте политикам, исследователям и преподавателям следует разработать общую политику и стратегии, обеспечивающие ответственное использование инструментов ИИ, таких как ChatGPT, в обучении иностранным языкам и другим предметам. Это сотрудничество

поможет раскрыть потенциал инструментов ИИ как важных ресурсов для современных учащихся и решить такие проблемы, как этические вопросы и отсутствие доверия.

Ключевые слова: ChatGPT, филологический факультет, английские студенты, казахское высшее образование, мнения.

Гіріс

ChatGPT, büyük dil modelleri (BDM) kullanan ve farklı görevler için çok sayıda insan konuşması ve veriyi depolayan ve bunları farklı hedefler ve görevler için yorumlayabilen bir sohbet robotudur [1]. ChatGPT gibi yeni geliştirilen BDM ve bunları kontrol eden araçlar, mantıklı ve bilgilendirici cevaplar vermede oldukça başarılıdır. Büyük miktarda veriyi işleme ve yazılı, sözlü istekleri anlama ve anlamlı konuşmalar üretme gibi görevlerde, hızla insan etkileşimi düzeyine yaklaşmışlardır. Ayrıca, insanlardan geri bildirim almak için pekiştirmeli öğrenmeyi kullanarak rollerini ve yararlarını artırmaktadırlar. Bu, “insan davranışını sadece kopyalamak yerine, insanların değer verdiği şeylerden soyutlayarak” yapay zekâ (AI) sohbet robotlarının eğitim ve öğrenimini destekler [2]. Dahası, pekiştirmeli öğrenme yoluyla insanlardan gelen geri bildirimlerle işlevlerini ve verimliliklerini artırmaktadır. Sonuç olarak, ChatGPT ve diğer BDM destekli yapay zekâ sohbet robotları, konuları anlamak ve insanlarla iletişim kurarak verilen komutları gerçekleştirmek üzere eğitilir. Bu, önceki dönemlerde kullanılan sohbet robotlarının sınırlı dil üretme ve muhakeme becerilerinde büyük bir ilerleme ve değişim olduğunu göstermektedir [3].

Son dönemde, BDM’ler yaygın olarak kabul gören ve düzenli olarak kullanılan araçlar haline gelmiştir. Medya ve akademik çevrelerde hızla popülerlik kazanmışlardır [4]. ChatGPT ve benzeri araçlar artık çeşitli görevler için doğal ve neredeyse insan benzeri bir dil üreterek, kullanıcıların bilgilerini artırmak ve iletişim becerilerini geliştirmek için değerli kaynaklar olmuştur. Eğitimde teknoloji, günümüz dünyasında vazgeçilmez hale gelmiş ve kullanımın artması öğrencilerin teknoloji kullanımlarına olan ilgiyi de artırmıştır [5]. Ancak bu eğilim, ChatGPT ile ortaya çıkan intihal, akademik dürüstlük ve yüzeysel öğrenme gibi konularda endişeyi artırmış ve önemli tartışmaları gündeme getirmiştir [6]. Öğrencilerin üretken yapay zekâ hakkındaki görüşlerini anlamak, resmi yönergelerin ve örnek uygulamaların şekillendirilmesine yardımcı olabilir. Bu, dil ve içerik öğretimi ve öğreniminde BDM’lerin entegrasyonu konusunda ortaya çıkan sorunları ve endişeleri azaltacaktır.

Dil ve İçerik Öğreniminde Yapay Zekâ

Yükseköğretimde, özellikle çeşitli alanlar ve akademik konularda yapay zekanın kullanılması beklentisiyle birlikte, teknolojinin ve teknoloji ürünlerinin rolü giderek artmaktadır. Bu büyümenin sonucu olarak, doğal dil işleme ve üretimi ile birlikte öğrencilerin öğrenme deneyimleri de gelişmektedir. Bu, genel eğitim ortamları ve yabancı dil öğretimi gibi belirli alanlar için özellikle geçerlidir. Ancak, yüksek öğretim düzeyinde öğrencilerin bakış açıları ve dil öğretiminde yapay zekâ kullanımının faydaları konusunda önemli bir araştırma eksikliği olduğu görülmektedir. Bu makale, İngiliz Filolojisi, Çeviri ve İngilizce Pedagoji alanlarındaki öğrencilerin dil odaklı lisans seviyesi derslerde ChatGPT kullanımına ilişkin öğrencilerin tutum ve görüşlerini araştırmayı ve literatürdeki boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır.

ChatGPT, öğrenenlerin motivasyonunu artırarak ve bilgiye hızlı erişmelerini sağlayarak kişisel eğitimlerinde önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca, zengin içerik ve gerçekçi dil materyalleri sayesinde öğrenenlerin anlama becerilerini ve bilgilerini derinleştirmektedir [7]. Dil derslerinde yapay zekâ kullanmanın belirgin bir faydası, öğrenci katılımını ve ilgisini artırabilmesidir; bu da daha doğru öğretim hedefleri ve öğrenme sonuçlarını ortaya çıkarabilir. Ana işlevlerinden bazıları arasında bilgiye ve özgün materyallere hızlı erişim sağlamak, soruları yanıtlamak, açıklamalar ve yorumlar sunmak ve simüle edilmiş iletişim ve sanal etkileşimleri mümkün kılmak yer almaktadır.

[8]. Böylece ChatGPT, uygun çalışma kaynakları sağlayarak öğrencilerin akademik performansını önemli ölçüde artırabilir ve karmaşık kavramları kavramalarına yardımcı olabilir. Dil modelleri, net açıklamalar ve özetler sunarak konuları daha erişilebilir hale getirmekte, anlamayı ve hatırlamayı geliştirerek daha yüksek akademik başarıyı mümkün kılmaktadır [9].

Dil öğreniminde, yapay zekâ araçları geleneksel öğretim yöntemlerinin ötesine geçen ilgi çekici içerikler sunmaktadır [10]. Ayrıca, ChatGPT, yabancı dil olarak İngilizce öğreten öğretmenlerin özel ihtiyaçlarına göre tasarlanmış etkili öğretim stratejileri oluşturmalarına yardımcı olur [11]. Bu öğrencilerinin konuşma becerilerini geliştirmek için özellikle yararlıdır. Ayrıca, öğrenenlere İngilizce dinleme becerilerini geliştirmek için sanal kaynaklar sağlar. Öğrenciler, farklı konuşma stillerini, aksanları ve kelime dağarcığını vurgulayan çeşitli yanıtlarla etkileşimli olarak dinleme-anlama becerilerini geliştirebilirler [12]. Ek olarak, öğrencilerin metin özetleme ve çeviri gibi bağımsız görevlere katılımlarına olanak tanıyarak [13], daha uzun denemeler yazmalarına ve yazılarındaki dil bilgisi hatalarını tespit etmelerine yardımcı olabilir ve yazma becerilerini geliştirir. Araştırmalar, yapay zekanın okuma ve yazma becerilerine odaklanan uygulamalara dahil edilmesinin olumlu bir etkisi olduğunu göstermektedir [14]. Ancak, öğrenciler içerik hatalarını ve dil bilgisi sorunlarını düzeltmek için yazdıklarını gözden geçirmeli ve düzenlemelidir [15]. Bu nedenle, dil öğrenimi ve anlama konusunda AI'nın rolünün, faydalarının ve dezavantajlarının etkilerini ve zorluklarını anlamak için daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin Yapay Zekâ Kullanımı Hakkında Tutumları

Huang ve arkadaşları (2022), teknolojinin dil öğrenimine etkisine ilişkin önceki araştırmaları gözden geçirerek, eğitimi destekleyen ortak kalıpları ve görevleri belirlemiştir [16]. Yapay zekanın, özellikle kelime ve dil bilgisi öğrenimini kolaylaştırarak dört temel dil becerisini geliştirme konusunda güçlü bir potansiyele sahip olduğu sonucuna varmışlardır. Kullanıcı dostu olması, özelleştirilebilir olması, anında erişim ve gerçek zamanlı etkileşimi kolaylaştırması gibi avantajlar öne çıkarılmıştır [17]. Literatürde ayrıca, kullanıcı dostu, kişiselleştirilmiş bir yaklaşımın, öğrenenlerin zaman kısıtlaması olmaksızın, daha fazla etkileşim ve pratik yapmalarına olanak tanıdığı belirtilmektedir. Bununla birlikte, AI sohbet robotları hakkında zamanla azalan coşku ve ücretli katılım gibi dezavantajlarının yanı sıra, özellikle yeni başlayanlar için aşırı bilgi yüklemesi gibi etkiler de dikkat çekmektedir. Potansiyel faydalarına rağmen, yapay zekanın eğitime entegrasyonunun dikkatli planlama, değerlendirme ve kişiselleştirilme gerektirdiği vurgulanmalıdır.

ChatGPT, kaynaklara ve temel bilgilere anında erişim sağlayarak öğrencilerin dil becerilerini geliştirmelerine yardımcı olarak dil eğitimini dönüştürmeye başlamıştır [18]. Ürdün'de 880 öğrencinin katıldığı bir araştırma, İngilizce'nin yabancı dil olarak öğretilmesi alanında öğrenenlerin yapay zekâ algılarını incelemiş ve eğitimde yapay zekâ kullanımı konusunda güvenilirlik, pratiklik ve basitlik gibi konuların önemini vurgulamıştır. Bulgular, öğrencilerin yapay zekâyı hayati bir öğrenme kaynağı olarak gördüklerini ortaya koymuştur [19]. Benzer şekilde, Bangladeş'te 344 öğrenci üzerinde yapılan bir araştırma, öğrencilerin yapay zekanın yararlılığının, kullanıcı dostu olmasının ve bilginin değeri konusundaki olumlu tutumlarının, onu eğitim amaçlı kullanma konusundaki heveslerini önemli ölçüde artırdığını ortaya koymuştur [20]. AI, özelleştirilmiş dersler ve kaynaklar, ilgili geri bildirimler ve not verme süreçlerinin yeniden düzenlenmesi yoluyla üniversite öğrencilerinin EFL öğrenme deneyimlerini geliştirmiştir. Başarılı uygulamalar, AI entegrasyonunun faydalarını doğrulamakta ve dil eğitiminde daha etkili ve ilgi çekici öğrenme ortamları yaratmak için insan ve AI tabanlı öğretim arasında denge kurması gerektiğini göstermektedir [21].

Tayland'daki bir üniversitede yapılan araştırma, ChatGPT destekli etkileşimler yoluyla İngilizce dil becerilerini geliştirmeyi planlamıştır. Araştırma, ChatGPT'nin öğrencilerin konuşma pratiğini sezgisel olarak desteklediğini, çeviri becerilerini, tepki sürelerini ve doğal konuşmalara katılımlarını geliştirdiğini ortaya koymuştur [22]. Ayrıca, ChatGPT ikinci dil yazma becerilerini de

olumlu yönde etkilemiştir. İkinci dil yazma için yapay zekâ kullanan Taylandlı ve Vietnamlı EFL öğrencileri üzerinde yapılan bir başka araştırmada, ChatGPT'nin rolü ve yararı hakkında olumlu görüşler bildirilmiştir [23, s. 7]. Katılımcıların çoğu ChatGPT'yi beyin fırtınası yapmak, ana hatları belirlemek, fikirleri geliştirmek, bilgi toplamak veya taslakları doğruluk ve alaka açısından gözden geçirmek için kullanmıştır [23, s. 6]. Ayrıca, Ulla ve ark. (2023), Tayland'daki bir üniversitede on yedi öğretmene ChatGPT'yi bir eğitim aracı olarak değerlendirmeleri için anket yaptı [24]. Öğretmenler, ders planlama ve etkinlik oluşturma gibi görevler için ChatGPT'yi olumlu buldu, ancak yapay zekanın güvenilirliği, inandırıcılığı ve öğrencilerin yapay zekâ kaynaklarına aşırı bağımlılığı konusunda endişelerini de vurguladı [24, s. 177].

Araştırma Soruları

Dil öğreniminde yapay zekâ üzerine yapılan önceki araştırmalar, çoğunlukla öğretmen ve öğrenci perspektiflerine ve bu alandaki yararlarına odaklanmıştır. Bu çalışma, geleneksel sınıfların dışında öğrencilerin kişisel dil gelişimlerini yönetmelerine yardımcı olabilecek dil edinimi ve içerik öğrenme uygulamaları hakkında içgörüler elde etmek için gayri resmi öğrenme ortamlarında ChatGPT kullanımını incelemektedir. Ayrıca, bu uygulamaları anlamak, dil öğrenenlerin üretken yapay zekâyı etkili bir şekilde kullanımını desteklemek için eğitimcilerin daha iyi hazırlık yapmalarını sağlayabilir. Sonuç olarak, bu araştırma ChatGPT'nin resmi eğitim dışındaki kendi kendine çalışma ortamlarında nasıl kullanıldığını incelemekte ve İngilizce öğrenenlerin ChatGPT ile ilgili tutumları ve deneyimleri hakkında içgörüler sunarak dil öğretimi iyileştirebilecek bilgiler sağlamaktadır. Kazak üniversite öğrencilerinin ChatGPT'ye yönelik tutumları hakkında sınırlı sayıda araştırma olduğu göz önüne alındığında, bu çalışma aşağıdaki soruları ortaya koymaktadır:

1. Filoloji öğrencilerinin İngilizce öğrenme süreçlerini desteklemek için ChatGPT'yi kullanmalarına yönelik temel tutumları nelerdir?
2. Filoloji öğrencilerinin ChatGPT'nin faydalarına ilişkin algıları nelerdir?
3. Filoloji öğrencilerinin ChatGPT'nin dezavantajlarına ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırma yöntemleri ve materyalleri

Bu çalışma, lisans derslerine çalışmak için ChatGPT'yi kullandıklarını ifade eden Filoloji öğrencilerinin tutumlarını incelemektedir. Örneklemin belirlenmesinde gönüllülük esas alınmıştır. Bu bakımdan ankete ya da mülakata katılacak olan öğrencilere çalışmanın amacı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Katılımcıların demografik bilgileri aşağıdaki Tablo 1'de özetlenmiştir.

Tablo 1 – Filoloji Öğrencilerinin Demografik Bilgileri

Değişkenler		Frekans (F)	Yüzde (%)
1	2	3	4
Cinsiyet	Erkek	53	38.4%
	Kadın	85	61.6%
Yaş	16-19	24	17.4%
	20-23	89	64.5%
	24-27	9	6.5%
	28-30	20	14.5%
Sınıf	1. sınıf	9	6.5%
	2. sınıf	15	10.9%
	3. sınıf	44	31.9%
	4. sınıf	70	50.7%

Tablo 1'in devamı

1	2	3	4
Program	İngilizce Mütercim-Tercümanlık	47	34.1%
	İngiliz Dili ve Edebiyatı	36	26.1%
	Pedagoji (İngilizce-Çince)	8	5.8%
	Pedagoji (İngilizce-Türkçe)	47	34.1%
ChatGPT Kullanım Sıklığı	Her derste	54	39.1%
	Derslerin çoğunda	55	39.9%
	Bazı derslerde	18	13.0%
	Bir veya iki derste	9	6.5%
	Hiç	2	1.4%

Demografik verilere göre, katılımcıların çoğu kadın (61,6%) olup, erkekler katılımcıların sadece %38,4'ünü oluşturmaktadır. En büyük yaş grubu 20-23 (n= 89 katılımcı) olup, bunu 16-19 (n = 24) takip etmektedir, bu da Kazakistan'daki tipik lisans öğrencisi yaş demografisiyle uyumludur. Öğrencilerin çoğu dördüncü (n= 70) ve üçüncü (n= 44) sınıftadır, birinci (n = 9) ve ikinci (n = 15) sınıflardan daha az katılımcı bulunmaktadır. Katılımcıların akademik programlara dağılımı dengelidir; İngilizce Çeviri ve Tercümanlık ile Pedagoji (İngilizce-Türkçe) programları toplam örneklemin %34,1'ini (her biri 47 öğrenci) oluşturmaktadır. İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencileri %26,1'i (36 katılımcı) oluştururken, Pedagoji (İngilizce-Çince) programı daha az bir oranla %5,8'i (8 katılımcı) oluşturmaktadır. Genel olarak, katılımcı grubu çeşitlidir. Veriler, ChatGPT'nin öğrencilerin akademik rutinlerine derinlemesine entegre olduğunu ve çoğunun sık kullandığını ortaya koymaktadır. Spesifik olarak, katılımcıların %79'u ChatGPT'yi her derste (%39,1) veya çoğu derste (%39,9) kullanmaktadır, bu da AI yardımının öğrenmelerinin rutin ve kabul gören bir parçası haline geldiğini göstermektedir. Ek olarak, %13'ü bazı derslerde ChatGPT'yi kullanıyor ve bu da orta düzeyde ancak istikrarlı bir katılım olduğunu gösteriyor. Sadece %6,5'i bir veya iki derste kullandığını bildirirken, %1,4'lük küçük bir azınlık ChatGPT'yi hiç kullanmadığını söyledi. Genel olarak, bu bulgular yüksek düzeyde bir benimseme olduğunu göstermekte ve öğrencilerin ChatGPT'yi günlük akademik yaşamlarına nasıl dahil ettiklerini yansıtmaktadır.

Filoloji öğrencilerinin dil ve içerik desteği için ChatGPT ile ilgili algılarını ve faaliyetlerini incelemek için, öğrencilerin ChatGPT'ye yönelik tutum ve davranışları hakkında ilgili bilgi, kavram ve çalışmaları gözden geçiren bir anket kullandık. Bu çalışma, iki bölüme ayrılmış beşer puanlık Likert ölçeği anketini kullanmaktadır. Anket, Liu (2023), Atakuziev ve ark. (2024) ve Ho (2024) tarafından yapılan çalışmalardaki maddelerden uyarlanmıştır [25; 10; 26]. İlk bölüm, cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi ve derslerinde ChatGPT kullanım sıklığı gibi demografik ayrıntılarla ilgili dört ifadeyi içermektedir (Bkz. Tablo 2).

Ölçeğin ikinci bölümü, katılımcıların ChatGPT'ye yönelik tutumlarını değerlendirmek için yirmi ifade içermektedir. Bunlar dört gruba ayrılmıştır: "ChatGPT'ye ilişkin algılar veya anlayış" (6 madde), "ChatGPT'nin pratik kullanımına yönelik tutumlar" (4 madde), "ChatGPT'nin faydalarına ilişkin algılar" (3 madde) ve "ChatGPT'nin dezavantajlarına ilişkin algılar" (7 madde). Anketin geçerliliğini değerlendirmek için madde-amaç uyumu indeksi (IOC) kullanılmıştır. IOC 1,00 olarak hesaplanmış ve bu da anketin geçerliliğini ve doğruluğunu göstermektedir. Daha sonra, güvenilirlik ve geçerliliği sağlamak için benzer özelliklere sahip 20 öğrenciden oluşan bir grup ile bir pilot çalışma gerçekleştirildi. Anketin katılımcılar için açık ve tutarlı olduğu tespit edildi. Ölçek için

hesaplanan Cronbach alfa değeri 0,995 olup, maddeler arasında çok yüksek bir iç tutarlılık olduğunu göstermektedir. Tüm bu bulgular, maddelerin son derece güvenilir olduğunu ve katılımcıların ChatGPT'ye yönelik tutumları ve algıları ile ilgili tutarlı bir yapı ölçtüğünü doğrulamaktadır.

Tablo 2 – Anket Madde Analizi

Maddelerin Dağılımı	Maddeler	Araştırma Soruları (AS)
a.ChatGPT hakkındaki tutumlar	1-6	AS1
b.ChatGPT'nin kullanımıyla ilgili tutumlar	7-10	AS1
c.ChatGPT'nin faydalarına ilişkin tutumlar	11-13	AS2
d.ChatGPT'nin dezavantajlarına ilişkin tutumlar	14-20	AS3

Bu çalışmada nitel ve nicel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Anket verileri SPSS 26 sürümü kullanılarak analiz edilmiştir. Genel eğilimleri ve puan dağılımlarını belirlemek için tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Değerlendirme ayrıca, ortalama madde puanlarını mutabakat düzeyleriyle ilişkilendiren Pallant (2005) tarafından önerilen derecelendirme ölçeklerine de uymuştur [27, s. 100]. İfadeler, yanıtlar için beş puanlık Likert ölçeği kullanmış ve seçenekler “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kısmen Katılıyorum”, “Katılıyorum” ve “Kesinlikle Katılıyorum” olarak listelenmiştir. Ortalama puanların yorumlanması şu şekildedir: “kesinlikle katılmıyorum (1,00-1,80), katılmıyorum (1,81-2,60), kısmen katılıyorum (2,61-3,40), katılıyorum (3,41-4,20) ve kesinlikle katılıyorum (4,21-5,00)”. Devamında, 10 kişilik bir öğrenci grubuyla yarı yapılandırılmış bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme verileri metne döküldü ve kapsamlı bir şekilde analiz edildi. Tüm görüşmeler Kazakça ve Türkçe olarak gerçekleştirildi ve daha sonra transkripsiyonlar, ortaya çıkan temaları belirlemek için dikkatle incelendi. Analiz sırasında, görüşülen kişilerin ilgili verilere ilişkin bakış açılarını açıklamak için seçilen temsili alıntılar dahil edildi. Veriler, bulguları açık ve sistematik bir şekilde sunmak için temalar ve alt temalar halinde düzenlendi. Creswell ve Poth (2016) tarafından önerildiği gibi, birden fazla kaynaktan elde edilen verilerin üç yönlü karşılaştırılması, bulguların geçerliliğini ve güvenilirliğini artırır [28]. Kodlayıcılar arasında tutarlılığı sağlamak ve dış güvenilirliği güçlendirmek için Miles-Huberman kodlayıcılar arası güvenilirlik puanı hesaplandı. Alandaki üç uzman, nitel verileri doğrulamak için yanıtları kodladı ve kategorize etti. Güvenilirliği sağlamak için, değerlendiricilerin içinde kodlayıcılar arası uyum kontrol edildi. Veri kaybını önlemek için ses kayıt cihazı kullanıldı. Görüşülen kişiler de doğruluğu sağlamak için ifadelerini gözden geçirdi ve onayladı.

İnceleme

Bu çalışma, Filoloji öğrencilerinin ChatGPT ile İngilizce öğrenmeye yönelik tutumlarını incelemekte ve bu yöntemin avantaj ve dezavantajlarına ilişkin algılarını araştırmaktadır. Bulgular dört kategoride sunulmaktadır. Tablo 3, katılımcıların ChatGPT hakkındaki görüşleri ve anlayışlarına ilişkin tanımlayıcı istatistikleri, her bir madde için ortalama ve standart sapma dahil olmak üzere göstermektedir.

Tablo 3 – ChatGPT Hakkında Tutumlar (1-6)

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	S. Sapma
1. ChatGPT'yi kullanmayı basit ve pratik buluyorum.	5,1	4,3	14,5	46,4	29,7	3.913	1.032
2. ChatGPT'nin daha etkili öğrenmeme yardımcı olabileceğine inanıyorum.	5,8	7,2	21	41,3	24,6	3.714	1.089
3. ChatGPT ile öğrenmek keyiflidir.	2,2	10,9	30,4	31,9	24,6	3.658	1.033
4. ChatGPT'nin sağladığı içerikleri kolayca anlayabildiğimi düşünüyorum.	2,9	8,7	23,2	39,9	25,4	3.765	1.019
5. ChatGPT'yi öğrenme amacıyla daha iyi kullanabilmek için zaman ve emek harcamaya hazırım.	4,3	18,1	23,9	34,8	18,8	3.454	1.115
6. Gelecekte öğrenme amacıyla ChatGPT'yi sık sık kullanmayı bekliyorum.	5,1	10,9	26,8	37	20,3	3.568	1.084

Öğrencilerin yanıtları, eğitim amaçlı ChatGPT kullanımına yönelik açık ve tutarlı bir tutumu göstermekte ve değerlendirilen tüm maddelerde onay yüzdeleri yüksek gözükmemektedir. Kullanılabilirlik konusunda, öğrencilerin %76,1'i ChatGPT'nin kullanıcı dostu ve kullanışlı olduğu konusunda hemfikir veya tamamen hemfikir olduğunu belirtmiş olup, bu onların algılarının en belirgin yönünü temsil etmektedir. Bu kapsamda, katılımcıların sadece %9,4'ü hemfikir olmadığını ifade etmiştir. Algılanan öğrenme etkinliği konusunda, %65,9'u katılıyorum veya kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken, %13'ü katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu da öğrencilerin çoğunluğunun ChatGPT'nin öğrenme deneyimlerini geliştirdiğine inandığını göstermektedir. ChatGPT'yi kullanmanın keyifli olup olmadığı da olumlu bir şekilde değerlendirilmiştir. Ankete katılanların %56,5'i, ChatGPT ile etkileşime girmenin keyifli olduğunu kabul etmiş veya kesinlikle kabul etmişken, daha düşük ama yine de önemli bir oran olan %13,1'i katılmıyorum yanıtını vermiştir. Benzer şekilde, ChatGPT'nin içeriğinin anlaşılabilirliği da yüksek puan almıştır. Katılımcıların %65,3'ü katılıyorum veya kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken, sadece %11,6'sının katılmıyorum yanıtını verdiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin genel olarak ChatGPT'nin açıklamalarını açık ve anlaşılır bulduğunu gösteriyor. Zaman ve çaba ayırma istekliliğiyle ilgili olan madde %53,6 oranında onaylanırken, %22,4 oranında de reddedilmiştir. Bu, öğrencilerin ChatGPT'nin faydalarını kabul etmelerine rağmen, onu öğrenmek için ek zaman ayırmaya daha az eğilimli olduklarını göstermiştir. Son olarak, öğrencilerin gelecekte ChatGPT kullanma niyeti güçlü kalmaya devam etmiştir: Bu maddeye %57,3'ü katılmakta veya kesinlikle katılmakta, %16'sı ise katılmamaktadır. Bu da, öğrencilerin çoğunluğunun eğitim süreçlerinde ChatGPT'yi kullanmaya devam etmeyi beklediğini gösteriyor. Özetle, tüm maddelerde yüksek düzeyde katılım ve düşük oranda katılmama ile birlikte, öğrencilerin ChatGPT'nin kullanışlılığı, yararlılığı, netliği, eğlenceli olması ve gelecekteki öğrenme bağlamları ile olası alaka düzeyi konularında ağırlıklı olarak olumlu bir tutum sergiledikleri görülmektedir.

Öğrencilerin ChatGPT'ye yönelik olumlu tutumları, 5 puanlık ölçek ortalamasında 3,45 ile 3,91 puan arasındadır. En yüksek puanlar ChatGPT'nin basitliği ve kullanışlılığı için verilmiştir, ancak onu daha etkili kullanmayı öğrenmek için zaman harcamaya istekli olanların oranı daha

düşüktür. Tüm yanıtlar düşük oranda negatif çarpıklık göstermiştir, yani öğrencilerin çoğunluğu aynı fikirde gözükmemektedir. Genel olarak, istatistikler öğrenciler arasında ChatGPT'ye yönelik güçlü bir kabul, yararlılık ve olumlu duygular olduğunu onaylamaktadır.

Bu çalışmada, 138 öğrencinin ChatGPT kullanımlarına yönelik tutumlarını değerlendirmek için altı maddelik bir Likert ölçeği kullanılmıştır. Tanımlayıcı istatistikler, çoğunlukla olumlu görüşleri gösterirken ve madde ortalamaları 3,45 ile 3,91 arasında değişerek, yanıt verenlerin çoğunun genel olarak ifadelerle katıldığını doğrulamıştır. Standart sapmalar orta düzeyde ($SD = 1,02-1,12$) ve tipik yanıt varyasyonunu göstermektedir. 138 katılımcıya ve yüzde dağılımlarından yeniden oluşturulan verilere dayanarak, güvenilirlik tahmini (Cronbach alfa) 0,987'dir. Bu, öğrencilerin ChatGPT algıları ile ilgili altı maddenin tümünün, ChatGPT kullanımına yönelik olumlu tutumları oldukça tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Tablo 4, katılımcıların bölüm derslerini öğrenmek ve dil becerilerini desteklemek için ChatGPT'yi nasıl kullandıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4 – ChatGPT'nin Kullanımıyla İlgili Tutumlar (7-10)

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	S. Sapma
7. Bölüm derslerine olan ilgimi ve motivasyonumu artırmak için ChatGPT'yi kullanıyorum.	7,2	9,4	30,4	36,2	16,7	3.455	1.096
8. İngilizce iletişim becerilerimi geliştirmek için ChatGPT'yi kullanıyorum.	5,1	11,6	26,8	34,8	21,7	3.564	1.104
9. Okuma ve yazma becerilerimi (ör. yazım denetimi) geliştirmek için ChatGPT'yi kullanıyorum.	7,2	16,7	23,9	38,4	13,8	3.349	1.127
10. Dil ve kültürü daha derinlemesine anlamama yardımcı olması için ChatGPT'yi kullanıyorum.	5,1	12,3	25,4	38,4	18,8	3.535	1.085

İstatistikler, öğrencilerin genel olarak öğrenme, beceri geliştirme ve dil ile kültürü anlama amaçlı olarak ChatGPT kullanımına olumlu yaklaştıklarını ve tüm maddelerde yanıtların çoğunluğunun olumlu olduğunu göstermektedir. Motivasyonla ilgili olarak (Madde 7), öğrencilerin %52,9'u ChatGPT'nin bölüm derslerine olan ilgilerini artırdığına katıldıklarını veya kesinlikle katıldıklarını belirtirken, %16,6'sı katılmadıklarını belirtmişlerdir, bu da ılımlı ancak net bir olumlu eğilim olduğunu göstermektedir. İngilizce iletişim becerilerinin geliştirilmesi (Madde 8) konusunda, %56,5'i katılıyorum veya kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken, %16,7'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu, birçok öğrencinin ChatGPT'yi dil gelişimi için yararlı bir araç olarak gördüğünü göstermektedir. Okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi (Madde 9) konusunda ise destek biraz daha düşük olmuştur. %52,2'si katılıyorum veya kesinlikle katılıyorum yanıtını verirken, %23,9'u katılmıyorum yanıtını vermiştir. Bu, bazı farklılıklar olduğunu ancak genel olarak olumlu bir bakış açısı olduğunu göstermektedir. Daha derin bir dil ve kültür anlayışı kazanma (Madde 10) konusunda ise %57,2'si katılmakta veya tamamen katılmakta iken, %17,4'ü ise katılmamakta, bu da ChatGPT'nin daha geniş bir öğrenme kaynağı olarak güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Özetle, veriler tutarlı bir şekilde öğrencilerin büyük çoğunluğunun ChatGPT'yi motivasyon,

iletişim, akademik yazma ve kültürel veya dilsel kavrayış konularında yararlı bir araç olarak benimsediğini gösteriyor.

Genel olarak, öğrencilerin dört maddeye verdikleri yanıtlar, çeşitli öğrenme hedefleri için ChatGPT'nin kullanımına yönelik tutarlı bir şekilde olumlu tutumlar sergilemektedir. Katılımcılar, ChatGPT'nin motivasyonlarını artırdığını, İngilizce iletişim becerilerini desteklediğini, okuma ve yazma becerilerini geliştirdiğini ve daha derin bir kültürel ve dilsel anlayışı kolaylaştırdığını büyük ölçüde kabul etmektedir. Okuma ve yazma ile ilgili madde diğer maddelere göre biraz daha az destek görmüş olsa da genel eğilim öğrencilerin ChatGPT'yi akademik eğitimlerinin çeşitli alanlarında değerli ve destekleyici bir araç olarak algıladıklarını göstermektedir.

Madde 7-10 için Cronbach alfa katsayısı 0,989'dur, bu da bu maddelerin öğrencilerin ChatGPT'yi beceri geliştirmek için kullanımlarını değerlendirmek için oldukça güvenilir bir alt ölçek oluşturduğunu göstermektedir. Aşağıda sunulan tablo (Tablo 5), katılımcıların ChatGPT'nin faydalarına ilişkin görüşlerine ilişkin sonuçları içermektedir.

Tablo 5 – Chatgpt'nin Faydalarına İlişkin Tutumlar

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	S. Sapma
11. ChatGPT'nin öğrenme kalitemi artırmama yardımcı olabileceğini düşünüyorum.	5,8	7,2	26,8	44,2	15,9	3.569	1.027
12. ChatGPT'nin bana daha fazla öğrenme fırsatı sunabileceğine inanıyorum.	5,8	8	26,8	41,3	18,1	3.579	1.055
13. ChatGPT'nin öğrenme becerilerimi geliştirmeme yardımcı olabileceğini düşünüyorum.	4,3	8	32,6	34,1	21	3.595	1.039

11-13 numaralı ifadelerin sonuçları, ChatGPT'nin öğrenci öğrenimini destekleme rolüne yönelik olumlu tutumları tutarlı bir şekilde göstermektedir. Öğrencilerin çoğu, ChatGPT'nin öğrenim kalitesini artırdığına katılmakta veya kesinlikle katılmaktadır; %60,1'i en üstteki iki yanıt seçeneğini seçerken, sadece %13'ü katılmamaktadır. Benzer şekilde, %59,4'ü ChatGPT'nin daha fazla öğrenme fırsatı sunduğuna inanırken, sadece %13,8'i buna katılmamıştır. Bu da öğrencilerin ChatGPT'yi bilgiye erişimi genişleten ve akademik katılımı artıran bir araç olarak gördüklerini göstermektedir. Öğrenme becerilerinin geliştirilmesi konusunda %55,1'i katılırken, sadece %12,3'ü katılmamıştır. Bu da öğrencilerin ChatGPT'yi hem bir bilgi kaynağı hem de daha geniş becerileri güçlendiren bir araç olarak gördüklerini ima etmektedir. Yanıt dağılımları, tüm maddelerde tarafsız yanıtların ("Kısmen Katılıyorum") dikkat çekici olduğunu ve bu durumun düşünceli bir katılımı yansıttığını, ancak genel eğilimin olumlu olduğunu göstermektedir. Bu yüzdeler, ChatGPT'nin öğrencilerin öğrenme kalitesini, fırsatlarını ve beceri gelişimini önemli ölçüde iyileştirdiğine dair tutarlı bir görüşü ortaya koymaktadır.

Genel anlamda, tanımlayıcı veriler, öğrencilerin ChatGPT'nin öğrenme kalitesini artırma, eğitim fırsatlarını genişletme ve akademik becerilerini geliştirme konusundaki rolüne ilişkin güçlü ve tutarlı olumlu görüşlere sahip olduklarını göstermektedir. Bu fikirlerin desteklenmesi, tüm ifadelerde yüksek düzeyde olup, çok az sayıda itiraz bulunmaktadır. Bu durum, ChatGPT'nin yararlı bir öğrenme yardımı olarak yaygın bir şekilde kabul gördüğünü yansıtmaktadır. Son olarak, Tablo 6, Filoloji öğrencilerinin ChatGPT'nin dezavantajlarına ilişkin endişelerini de

göstermektedir. Yüzde dağılımlarına göre yeniden yapılandırılmış katılımcı düzeyindeki veriler kullanılarak hesaplanan 11-13 numaralı maddelerin güvenilirlik sonucu (Cronbach alfa) 0,986'dır ve bu, 11-13 numaralı maddeler arasında çok yüksek bir iç tutarlılık olduğunu göstermektedir.

Tablo 6 – ChatGPT'nin Dezavantajlarına İlişkin Tutumlar

İfadeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	S. Sapma
14. ChatGPT'nin intihal veya bilgi sızıntısı gibi sorunlara neden olabileceğini düşünüyorum.	4,3	8,7	26,8	36,2	23,9	3.664	1.064
15. ChatGPT'nin verdiği yanıtların bazı hatalı bilgiler içerebileceğini düşünüyorum.	4,3	5,1	27,5	42	21	3.700	0.994
16. ChatGPT'nin bölüm derslerim için faydalı olmadığını düşünüyorum.	10,9	31,9	26,8	18,1	12,3	2.890	1.190
17. ChatGPT'nin beni ona fazla bağımlı hâle getirerek eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerimi zayıflatabileceğini düşünüyorum.	5,8	18,8	31,9	29	14,5	3.276	1.102
18. ChatGPT'nin derslere odaklanmamı engellediğini düşünüyorum.	8,7	28,3	32,6	19,6	10,9	2.960	1.123
19. Uygun bir komut (prompt) nasıl yazacağımı düşünürken çok fazla zaman kaybettiğimi düşünüyorum.	8,7	21	37	26,8	6,5	3.014	1.042
20. ChatGPT'nin öğretim elemanları ve sınıf arkadaşlarımla etkileşimimi azalttığını düşünüyorum.	10,9	27,5	32,6	18,1	10,9	2.906	1.149

14-20 numaralı ifadeler, öğrencilerin genel olarak ChatGPT kullanımının riskleri veya olumsuz yönleri konusunda temkinli veya karışık görüşlere sahip olduklarını ortaya koymaktadır. İntihal veya bilgi sızıntısı ile ilgili endişeler (14. madde) konusunda, çoğunluk (%60,1) katılmakta veya kesinlikle katılmakta, buna karşılık %13 katılmamakta, bu da akademik dürüstlük ve veri gizliliği konularında yaygın endişeler olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, %63'ü ChatGPT'nin yanıtlarının yanlış olabileceğine inanmaktadır (15. madde), bu da güvenilirlik sorunlarının farkında olduklarını göstermektedir. Buna karşılık, ChatGPT'yi dersleri için yararsız bulan öğrenci sayısı daha azdır; sadece %30,4'ü bu olumsuz görüşe katılırken, %42,8'i katılmamakta, bu da çoğunluğun hala yararlı bulunduğunu göstermektedir. Aşırı bağımlılık konusundaki endişeler (Madde 17) ılımlıdır; %43,5'i eleştirel düşünmeyi bozabileceğinden endişe duyarken, %24,6'sı buna katılmamaktadır, bu da bölünmüş ancak dikkate değer endişeleri yansıtmaktadır. Dikkat dağınıklığı (Madde 18) ve komut oluşturmaya harcanan zaman (Madde 19) hakkındaki algılar karışık olup, sırasıyla %30,5 ve %33,3 oranında katılım görülürken, çoğu kişi buna katılmamaktadır, bu da bu sorunların bazı öğrencileri etkilediğini göstermektedir. Son olarak, ChatGPT'nin öğretim görevlileri ve sınıf arkadaşlarıyla etkileşimi azalttığına dair endişeler (Madde 20) dengelidir: öğrencilerin %29'u bu maddeye katılırken, %38,4'ü katılmamaktadır, bu da çoğu öğrenci için sosyal etkileşimi önemli ölçüde engellemediğini göstermektedir. Genel olarak, öğrenciler ChatGPT'nin faydalarını kabul etmekle birlikte, sınırlamalarının ve olası olumsuz etkilerinin de farkındadırlar.

Veriler öğrencilerin ChatGPT ile ilgili bazı risklerin farkında olduklarını göstermektedir. Örneğin, yanlışlıklar, intihal sorunları ve aşırı bağımlılık gibi, ancak bu aracı doğası gereği zararlı olarak görmemektedirler. Olumsuz çağrışımları olan maddeler genellikle güçlü bir onaydan ziyade karışık veya orta derecede destek almaktadır. Bu, öğrencilerin temkinli ve potansiyel sorunların farkında olsalar da çoğunun ChatGPT'nin akademik performanslarına veya öğrenme ortamlarına ciddi bir tehdit oluşturduğuna inanmadığını göstermektedir.

14-20 numaralı maddeler (Olumsuz algı maddeleri: intihal, yanlışlık, dikkat dağınıklığı, bağımlılık vb.) için Cronbach alfa katsayısı $\alpha = 0,988$ olup, mükemmel iç tutarlılık olduğunu göstermektedir. Bu, 14-20 numaralı maddelerin, öğrencilerin ChatGPT ile ilgili endişelerini veya algıladıkları riskleri değerlendiren, son derece güvenilir ve tutarlı bir alt ölçek oluşturduğunu göstermektedir.

Özetle, anket sonuçları, öğrencilerin genel olarak ChatGPT'ye yönelik olumlu tutum sergilediklerini, ancak aynı zamanda potansiyel sınırlamalarının da farkında olduklarını göstermektedir. Yararlılık, öğrenme desteği, motivasyon, iletişim yardımı ve anlama becerisini değerlendiren maddeler tutarlı bir şekilde yüksek düzeyde onay almıştır, bu da öğrencilerin ChatGPT'yi çeşitli akademik alanlarda değerli ve yararlı bir öğrenme kaynağı olarak gördüklerini göstermektedir. Yazma, okuma ve kültürel anlayışı geliştirme gibi beceriyle ilgili sorular da güçlü olumlu geri bildirimler almıştır. Öte yandan, olumsuz çerçeveli maddeler temkinli ancak dengeli bir bakış açısını ortaya koymaktadır: bazı öğrenciler intihal, yanlış bilgi, dikkat dağınıklığı ve bağımlılık konusunda endişelerini dile getirmiş olsa da çoğu öğrenci bu riskleri önemli veya yaygın olarak görmediğini belirtmiştir. Genel olarak, veriler öğrencilerin ChatGPT'yi öğrenme ve beceri geliştirme açısından değerli bulduğunu, belirli zorlukları kabul ettiğini, ancak genel olarak AI araçlarının eğitimlerine dahil edilmesine pragmatik ve olumlu bir bakış açısı sergilediğini göstermektedir.

Mülakat Sonuçları

Oturumun ardından, öğrenciler anket yanıtlarını tartışmak üzere bir sonraki görüşmeye katılmak isteyip istemediklerini belirtmeleri için davet edildi. Mülakat katılımcıları (n =10), algılarına dair daha kapsamlı bilgiler edinmek için ChatGPT kullanımlarına ilişkin görüşlerini paylaştılar. Görüşülen kişilerin demografik bilgileri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 7 – Görüşülen Kişilerin Demografik Bilgileri

Görüşülenler	Cinsiyet	Yaş	Sınıf	Program
Öğrenci 1	K	17	2.	İng. Müt. & Tercümanlık
Öğrenci 2	K	19	3.	İng. Dili & Edebiyatı
Öğrenci 3	K	20	4.	İng. Müt. & Tercümanlık
Öğrenci 4	E	20	3.	İng. Müt. & Tercümanlık
Öğrenci 5	K	21	4.	İng. Öğretmenliği
Öğrenci 6	E	22	3.	İng. Müt. & Tercümanlık
Öğrenci 7	K	19	4.	İng. Dili & Edebiyatı
Öğrenci 8	K	23	4.	İng. Müt. & Tercümanlık
Öğrenci 9	E	21	3.	İng. Öğretmenliği
Öğrenci 10	E	25	4.	İng. Dili & Edebiyatı

Çalışma için, 17-25 yaşları arasındaki 10 öğrenci (6 kadın, 4 erkek) mülakat görüşmesine katılmak için gönüllü olmuşlardır. Görüşülenlerin çoğu 3. veya 4. sınıf öğrencilerinden

oluşmaktadır. (%90). Çoğu öğrenci ChatGPT'yi şiirleri, romanları ve akademik metinleri özetlemek, çeviri yapmak, edebi araçları analiz etmek, eserleri teorilerle ilişkilendirmek, önemli noktaları hatırlayarak sınavlara hazırlanmak, alıştırma yapmak ve konularla ilgili sorular oluşturmak için kullanmaktadır. Braun ve Clarke'ın (2006) tematik analiz yaklaşımı kullanılarak, filoloji öğrencilerinin akademik bağlamlarda ChatGPT ile ilgili deneyimlerini yansıtan beş genel tema belirlenmiştir [29, s. 23].

Tema 1: Bilişsel ve Yaratıcı Destek. Verilerden çıkan önemli bir tema, ChatGPT'nin düşünme, yorumlama ve çevirinin ilk aşamalarına yardımcı olan bilişsel ve yaratıcı bir destek biçimi olarak rolüdür. Öğrenciler genellikle bunu, ilk tereddütlerini aşmalarına veya yeni fikirler üretmelerine yardımcı olan bir araç olarak tanımlamışlardır. Bir edebiyat öğrencisi, *"ChatGPT, özellikle takıldığımda hızlı bir şekilde fikir üretmeme yardımcı oluyor. Çeviri sırasında beyin fırtınası yapabileceğim bir partnerim varmış gibi hissediyorum."* (L2) dedi. Bir diğeri ise, birden fazla yorum almanın daha derin bir analizi teşvik ettiğini belirtti: *"Edebiyat analizi için, benim düşünmediğim yorumlar sunuyor. Yazmaya başlamadan önce bakış açımı genişletiyor."* (L7). Çeviri öğrencileri için bu araç, stil seçenekleri ve iyileştirme için taslak versiyonlar sunmaktadır. Bir öğrenci, *"Çeviri seçimlerimi AI tarafından üretilen çıktı ile karşılaştırmak için kullanmayı seviyorum. Aklıma gelmeyen alternatif çeviriler sunuyor."* (L8) demiştir. Genel olarak, bu görüşler ChatGPT'yi fikir üretmeyi teşvik eden, anlam oluşturmaya destekleyen ve alanla ilgili çalışmalarda daha keşifsel bir yaklaşımı teşvik eden akademik bir ortak olarak konumlandırmaktadır.

Tema 2: İş Akışı Hızı. Diğer önemli bir tema, ChatGPT'nin akademik verimliliği artırma ve iş akışlarını hızlandırmadaki rolüdür. Öğrenciler, bu aracın rutin, mekanik görevleri en aza indirerek zaman tasarrufu sağladığını ve böylece daha derinlemesine analiz ve iyileştirme çalışmalarına odaklanabilmelerini sağladığını vurgulamışlardır. Bir pedagoji öğrencisi, hızlı teorik desteğin pratik faydasını şöyle belirtmiştir: *"Zor kavramların veya öğretim teorilerinin temel açıklamalarına ihtiyacım olduğunda bana çok zaman kazandırıyor."* (L9). Başka bir çeviri öğrencisi, ChatGPT'nin taslak hazırlamayı nasıl hızlandırdığını şöyle açıklamıştır: *"Çeviri yaparken ChatGPT çevirileri üretmede çok iyi, tabi biz onu taslak metin olarak alıyoruz ve birçok tur düzenleme yapıyoruz."* (L3). Verimlilikteki bu artış, entelektüel çabanın yerine geçmekten ziyade, iş akışının prosedürel sürecini azaltan ve analitik çalışmaları artırarak iyileştiren bir durum olarak görülmektedir. Genel olarak, öğrenciler ChatGPT'nin yeni bir akademik tempo getirdiğini, ilk aşamaları daha hızlı ve daha yönetilebilir hale getirdiğini, böylece zamanlarını daha bilinçli bir şekilde ayrıntılara ayırabildiklerini ve çalışmalarını daha komplike ve hassas hale getirebildiklerini ifade etmiştir.

Tema 3: Sınırlamalar Hakkında Farkındalık. Avantajlarına rağmen, öğrenciler ChatGPT'nin sınırlamaları, özellikle yorum kalitesi, kültürel nüanslar ve stilistik uygunluk konusunda güçlü bir eleştirel farkındalık sergiledi. Öğrenciler, çıktısını olduğu gibi kabul etmek yerine, AI performansının yetersiz olduğu noktaları tutarlı bir şekilde belirledi. Örneğin, bir edebiyat öğrencisi, *"ChatGPT bazen klişeleşmiş edebi metin yorumları üretiyor, bu yüzden doğruluğunu hep kontrol ederim"* dedi. (L10). Çeviri öğrencileri de çeviride kültürel ve pragmatik konulara ilişkin endişelerini dile getirdiler: *"Deyimler, atasözleri, deyimsele fiiller gibi kültürel ifadeleri çevirmekte zorlanıyor ve bu tür ifadelerde insan müdahalesi hayati önem taşıyor."* (L6) nüans ve yorumlama derinliği gerektiren görevlerde insan uzmanlığının önemini vurgulayarak. Başka bir öğrenci de AI'nın üretebileceği yanlış bilgilere dikkat çekti: *"Bir şiirin stilistik analizini yapmasını istediğimde, bazı yorumlar açıkça yanlıştı ve yeniden yapmasını istedim ve yaptığı hataları kanıtladım, ancak AI kendinden emin bir şekilde konuşuyordu ve değişiklik yapmadı, bu yüzden AI tarafından üretilen çalışmalara her zaman şüpheyile yaklaşıyorum."* (L2). Bu görüşler, öğrencilerin yapay zekanın pasif kullanıcıları olmadıklarını, aksine bu aracı eleştirel bir şekilde kullandıklarını ve bu da düşünceli ve değerlendirici bir yaklaşımı benimsediklerini göstermektedir.

Tema 4: Etik Kaygılar. Öğrenciler ChatGPT'yi kullanırken, özellikle akademik dürüstlük, adalet ve uygun pedagojik kullanımın sınırları konusunda etik belirsizliklerle karşı karşıya kalmaktadır. Birçok öğrenci, ChatGPT desteği almanın öğretim görevlileri tarafından akademik dürüstlüğü aykırı olarak değerlendirilebileceği için bu konuda kafalarının karışık olduğunu belirtmiştir. Bir öğrenci bunu açıkça şu şekilde ifade etmiştir: “*ChatGPT’yi makale yazmak için kullanmak cazip geliyor, ama kendimi suçlu hissediyorum. Ne zaman ‘hile’ yaptığınızda ‘yardım’ aldığınızı bilmiyorum.*” (L8). Diğerleri, akranlarının kötüye kullanımı ve bunun sonucunda ortaya çıkan adaletsizlik konusunda endişelerini dile getirdi: “*Bazı sınıf arkadaşlarım ChatGPT’den tek kelime bile değiştirmeden kopyalayıp daha yüksek notlar alabiliyor, bu çok adaletsiz*” (L9). Birçok öğrenci, öğretim görevlilerinin daha net kurallar belirlemesini istedi. Bir öğrenci, “*Öğretmenlerin, ödevlerde ChatGPT’nin ne zaman kullanılabileceğine dair daha net kurallar belirlemelerini isterim.*” (L6) dedi. Genel olarak, etik sorunların öğrencilerin yapay zekâ ile etkileşimleriyle yakından bağlantılı olduğu ve sorumluluklar, öğrenme ve akademik kültür hakkındaki görüşlerini şekillendirdiği çıkarımı yapılabilir.

Tema 5: Olası Sorunlar. Öğrenciler ayrıca öğrenme kimlikleri, algıladıkları yetenekleri ve mesleki gelişimleri gibi olası sorunları da gündeme getirmişlerdir. Pratik sorunların ötesinde, öğrenciler aşırı bağımlı hale gelme, bilişsel inisiyatiflerini kaybetme ve temel disiplin becerilerinin zayıflaması konusunda endişelerini dile getirmişlerdir. Bir çeviri öğrencisi, “*Çok basit cümleler için bile başlangıç noktası olarak ChatGPT’ye güvendiğimi fark ettim*” diye itiraf etti (L1). Başka bir görüşmeci, AI kullanımını çeviri işinin geleceği ile ilgili daha geniş kapsamlı endişelerle ilişkilendirmektedir: “*Bazen çevirmenlik mesleğinin geleceği hakkında endişeleniyorum, çünkü gelecekteki çevirmenler olarak hepimiz dil becerilerimize değil, AI’a güveniyoruz*” (L6). Genel olarak, bu tema yapay zekânın benimsenmesinin sadece teknik bir süreç değil, aynı zamanda psikolojik ve kimlikle ilgili bir değişken olduğunu göstermektedir. Öğrenciler, yapay zekâ araçlarından yararlanmaya devam ederken akademik ortamda eleştirel düşünürler, çevirmenler ve tercümanlar olarak nasıl gelişecekleri konusunda endişe duymaktadır. Tablo 8, görüşme verilerinin özetini, yorumlarını ve önemli alıntıları içermektedir.

Tablo 8 – Görüşme Verilerinin Özeti

Ortaya Çıkan Temalar	Yorum	Temsili Alıntı
1	2	3
Destekleyici Öğrenme (Scaffolding)	Öğrenciler başlangıçtaki engelleri aşmak, fikir üretmek, yorum geliştirmek ve farklı çeviri/analiz seçeneklerini keşfetmek için ChatGPT’ye başvuruyor. ChatGPT onlar için yardımcı bir düşünme ortağı işlevi görüyor.	“ <i>ChatGPT özellikle takıldığımda hızlıca fikir üretmeme yardımcı oluyor. Beyin fırtınası yapan bir partner gibi.</i> ” (L3)
Çalışma Hızının Artması	ChatGPT; özet, taslak çeviri ve açıklama gibi akademik işleri hızlandırma gücü nedeniyle öğrenciler tarafından takdir ediliyor ve iş yükünü daha verimli yönetmelerine yardımcı oluyor.	“ <i>Daha az zamanda daha çok şey öğreniyorum. Normalde zorlandığım işleri gerçekten hızlandırıyor.</i> ” (L9)
Sınırlılıkların Farkında Olma	Öğrenciler ChatGPT’nin kültürel incelikler, edebî karmaşıklık ve doğruluk konularındaki sınırlılıklarını biliyor ve çoğu zaman verilen yanıtları kontrol ediyor veya düzeltiyor.	“ <i>Bazen çok yüzeysel ya da yanlış yorumlar veriyor. Söylediklerini her zaman tekrar kontrol ederim.</i> ” (L5)

Tablo 8 devamı

1	2	3
Etik Kaygılar	Öğrenciler, kabul edilebilir öğrenme desteği ile akademik dürüstlük ihlali arasındaki farkı ayırt ediyor ve bazı arkadaşlarının bu sınırları kötüye kullanabileceğinden endişe ediyor.	<i>“İçeriği anlamak için kullanmak sorun değil ama cevaplarını kendi çalışmamış gibi teslim etmek doğru değil.” (L8)</i>
Potansiyel Sorunlar	Öğrenciler, yapay zekâya fazla bağımlı olmanın özgün düşünmeyi sınırlayabileceğinden ve çevirmen ya da edebiyat uzmanı olarak gelişimlerini olumsuz etkileyebileceğinden endişe ediyor.	<i>“Çeviri yapmadan önce daha az düşünüyorum çünkü başlamama yardım etmesi için ChatGPT’yi bekliyorum. Bu beni biraz kaygılandırıyor.” (L10)</i>

Sonuç olarak, tematik analiz, öğrencilerin ChatGPT ile karmaşık ve çok katmanlı şekillerde etkileşimde bulunduklarını göstermektedir. ChatGPT’yi hem yararlı bir akademik ortak hem de dikkatli ve eleştirel bir şekilde kullanılması gereken bir araç olarak görmektedirler. Öğrenciler, ChatGPT’yi düşüncelerini destekleme, fikir üretme ve özetleme, çeviri, taslak hazırlama ve edebiyat yorumlama gibi görevleri hızlandırma yeteneği nedeniyle takdir etmektedirler. Bu kişiler, akademik çalışmalarını daha verimli ve hızlı hale getirmekte, ancak, mekanik, genişletilmiş yorumlar, kültürel nüanslar ve insan denetimi gerektiren noktalarda ortaya çıkan yanlışlıkların da fark ettiklerini ifade etmişlerdir. Bu arada, etik kaygılar da önemli bir yere sahiptir. Öğrenciler sorumlu yapay zekâ kullanımını yanlış uygulamalardan ayırmakta ve akranlarının hatalı uygulamalarından endişe duymaktadırlar. Bu deneyimler, öğrencilerin AI’nın onları geleceğin çevirmenleri, öğretmenleri veya edebiyat akademisyenleri olarak yaratıcılıklarına, bağımsızlıklarına ve gelişimlerine olabilecek etkilerinden kaynaklanmaktadır. Genel anlamda, öğrenciler ChatGPT’ye yönelik dengeli bir tutuma sahip olmakla birlikte, kullanımda temkinli olmak, insan içgörüsünü ve özgünlüğünü devam ettirmenin önemini vurgulamışlardır.

Anket ve mülakat sonuçları birlikte değerlendirildiğinde, öğrencilerin ChatGPT’ye yönelik genel tutumlarının büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Anket sonuçları, ChatGPT’nin öğrenme desteği, yararlılık, motivasyon ve akademik becerilerin (özellikle yazma, okuma ve anlama) geliştirilmesi açısından yüksek düzeyde olumlu algılandığını nicel olarak ortaya koyarken; mülakat verileri bu olumlu tabloyu daha somut ve deneyimsel bir düzlemde derinleştirmektedir. Özellikle destekleyici öğrenme (scaffolding) ve çalışma hızının artması temaları, anket maddelerinde yüksek onay oranlarıyla görünürken, yapılan mülakatlar ChatGPT’nin öğrenciler tarafından “çalışma arkadaşı” olarak konumlandırıldığını göstermektedir. Bu durum, anketlerde ifade edilen genel memnuniyetin arkasında, öğrencilerin günlük akademik pratiklerinde ChatGPT’yi aktif, işlevsel ve süreci kolaylaştırıcı bir araç olarak kullandıklarını doğrulamaktadır.

Bununla birlikte, iki veri seti birlikte okunduğunda eleştirel farkındalığın da güçlü biçimde var olduğu anlaşılmaktadır. Anket sonuçları, intihal, yanlış bilgi, dikkat dağınıklığı ve bağımlılık gibi risklere ilişkin maddelerde daha temkinli ve dengeli yanıtlar sunarken, mülakatlar bu temkinli yaklaşımı nitel düzeyde ayrıntılandırmaktadır. Sınırlılıkların farkında olma, etik kaygılar ve potansiyel sorunlar temaları, öğrencilerin ChatGPT’yi sorgulamadan kabul etmediklerini; aksine kültürel ve edebî karmaşıklık, doğruluk ve özgün düşünme üzerindeki olası etkileri bilinçli biçimde tarttıklarını göstermektedir. Özellikle bazı öğrencilerin aşırı bağımlılığın düşünme süreçlerini zayıflatabileceğine dair kaygıları, anketlerde düşük ama anlamlı düzeyde görülen olumsuz algılarla örtüşmektedir. Bu bağlamda, anketler öğrencilerin pragmatik ve genel eğilimlerini ortaya koyarken, mülakatlar bu eğilimlerin ardındaki gerekçeleri, çelişkileri ve etik sınırları görünür kılarak bulguları tamamlayıcı bir bütünlük sunmaktadır.

Tartışma

Bu çalışmanın bulguları, yabancı dil alanlarında okuyan lisans öğrencilerinin akademik çalışmalarında ChatGPT'nin kullanımına ilişkin algılarını, deneyimlerini ve endişelerini kapsamlı bir şekilde anlamamızı sağlamıştır. Genel anlamda bakıldığında, sonuçlar ChatGPT'ye yönelik olumlu bir eğilim olduğunu ve kullanılabilirlik, keyif, öğrenme etkinliği ve netlik konularında yüksek düzeyde bir paralellik olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, son yıllardaki araştırmalar da göz önüne alındığında, öğrencilerin ChatGPT'ye karşı temkinli bir iyimserlikle ancak eleştirel bir bakış açısıyla yaklaştıklarını göstermektedir [30; 31; 32]. Katılımcılar, ChatGPT'nin kullanım kolaylığını ve net içerik sunma yeteneğini vurgulayan ifadelerle çoğunlukla katılmaktadırlar. Bu sonuçlar, ChatGPT'nin bağımsız öğrenme yeteneklerinin yükseköğretimde benimsenmesini teşvik ettiğini belirten Huang & Li (2023) tarafından desteklenmektedir [33]. Birçok öğrenci, ChatGPT ile öğrenmenin keyifli olduğunu da bildirmiş ve Xiao ve Zhi'nin (2023) AI araçlarının kişiselleştirme ve duyarlılık yoluyla öğrenenlerin katılımını artırabileceği görüşünü desteklemiştir [32, s. 9].

ChatGPT'nin öğrenme çıktılarına olan katkısına orta derecede güven duyulmaktadır. Bu, özellikle kaynak sıkıntısı olan dersleri, ders dışı araştırmaları ve ödev ve kişilerin kendi kendine öğrenmelerini destekleyebileceğini göstermiştir. Genel olarak, öğrenciler son araştırmalarla tutarlı olarak, ChatGPT'ye yönelik hem destekleyici hem de eleştirel bir bakış açısıyla, temkinli ancak iyimser bir görüş sergilemişlerdir [33, s. 82–83].

ChatGPT'nin kullanım kolaylığı, rahatlığı ve net içerik sunma yeteneği hakkındaki ifadeler büyük ölçüde katılmışlardır. Bu gözlemler, ChatGPT'nin öğrenmeyi daha ilgi çekici hale getirdiğini ve yapay zekâ araçlarının özelleştirme ve yanıt verebilirlik yoluyla öğrenenlerin katılımını artırabileceğini belirten Ho (2023) ve Huang & Li (2023) ile uyumludur [33, s. 82]. Ancak, yararlarını kabul etmelerine rağmen, öğrenciler daha derin bir entegrasyon için etkili stratejilerden veya kurumsal destekten yoksun olabilirler, bu zorluk Ehteshamzad & Ahmadi (2023) tarafından da belirtilmiştir [31, s. 162]. Ek olarak, birçok öğrenci gelecekte ChatGPT'yi düzenli olarak kullanmayı beklemektedir, bu da Stan ve meslektaşlarının (2025) eğitimde yapay zekanın sadece geçici bir trend değil, devam eden, kalıcı bir paradigma değişikliği olduğu görüşünü desteklemektedir [34].

Öğrencilere ChatGPT'yi fiilen nasıl kullandıkları sorulduğunda, motivasyon, dil becerileri ve kültürel anlayışı desteklemek için olduğunu bildirmişlerdir. İletişim ve okuma/yazma becerilerinin geliştirilmesi konusunda nispeten daha düşük puanlar, ChatGPT'nin karmaşık edebi ve dilbilimsel bağlamlarda geri bildirimde bulunma konusundaki sınırlamalarından kaynaklanıyor olabilir [35]. Bu, ChatGPT'nin erişilebilir olmasına rağmen, filoloji programlarında gerekli olan derinlemesine analiz ve yorumlama çalışmalarını desteklemek için henüz tam olarak donanımlı olmayabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, motivasyonla ilgili kullanımda nispeten daha yüksek puan, ChatGPT'nin alan içeriğinin öğrenilmesinde ilgi ve özerkliği teşvik etmek için tamamlayıcı bir araç olarak kullanılma potansiyelini göstermektedir. Bu görüş, yapay zekâ kullanımının konu içeriğini öğrenmede öğrencinin etkinliğinin artmasıyla ilişkilendirilebilir.

İntihal, bilgi sızıntısı ve yanlışlıklar gibi çoğu kişinin kabul ettiği riskler, dengeli bir bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu, endişelerine rağmen çoğu öğrencinin kendilerini Chat GPT veya yapay zekaya bağımlı pasif kullanıcılar olarak değil, aktif öğrenenler olarak gördüklerini göstermektedir. Özellikle, yanlışlıklar, intihal veya veri sızıntısı ile ilgili endişeler Huang ve Li (2023), Inci-Kavak ve meslektaşları (2024) ile Fahad (2023) tarafından yapılan araştırmalarla örtüşmektedir [33; 17; 36]. Bu araştırmalar, ChatGPT'nin doğruluk ve etik şeffaflık açısından sınırlı olduğunu vurgulamaktadır. Öğrenciler ayrıca ChatGPT'nin lisans derslerinin temel konuları ile ilgisini sorgulamışlardır. Bu da yapay zekanın yetenekleri ile filoloji derslerinde gerekli olan eleştirel ve yorumlayıcı beceriler arasında algılanan bir uçurum olduğunu ima etmektedir. Ho

(2023) ve Phosa (2024) gibi araştırmacılar, ChatGPT'nin eleştirel düşünme ve iş birliğine dayalı öğrenmeyi tehdit edebileceğini belirtmektedir [26; 37].

Birçok öğrenci ChatGPT'nin öğrenmeye engel olabileceği veya komut yazma yorgunluğuna neden olduğunu kabul etmemiştir. Bu da yapay zekâ araçlarına bağımlılığın bir sorun olabileceğini, ancak kullanıcıların öğrenmelerinin olumsuz etkilendiğini düşünmediklerini göstermektedir. Bu, öğrenciler ve yapay zekâ arasındaki etkileşimin de giderek normalleştiği ve derinleştiğini göstermektedir. Dezavantajlar açısından, katılımcılar intihal, bilgi sızıntısı ve yanlış cevaplar konusunda endişelerini dile getirmişler, ancak yine de ChatGPT'nin İngilizce öğrenmelerine fayda sağladığına inanmaktadırlar. Önceki çalışmalar bu akademik zorlukların göz ardı edilmemesi gerektiği konusunda uyarıda bulunmuştur [38; 4; 39]. Teknoloji geliştikçe, yapay zekanın akademik güvenilirliği ve dürüstlüğü tehlikeye atma olasılığını en aza indirmek için açık kurallar ve talimatlar belirlenmesi büyük önem arz etmektedir.

Tüm gruplarda yüksek güvenilirlik katsayıları (α 0,986 ile 0,996 arasında) öğrencilerin anket maddelerine tutarlı bir şekilde yanıt verdiklerini göstermektedir. Bu güvenilirlik, ölçeğin ChatGPT kullanımıyla ilgili algılanan faydalar, beceri geliştirme ve potansiyel riskler dahil olmak üzere tutarlı bir tutum setini etkili bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir. Olumlu ve olumsuz maddeler arasındaki tutarlılık, öğrencilerin algılarının benzer doğrultuda olduğunu ve ChatGPT'yi hem avantajları hem de sınırlamaları olan bir araç olarak bütünsel bir bakış açısını yansıttığını göstermektedir. Genel anlamda, bulgular ChatGPT'nin öğrenciler tarafından geniş çapta kabul gördüğünü ve değerli, etkili bir öğrenme aracı ve yardımcısı olarak görüldüğünü göstermektedir. Bununla birlikte, orta derecede endişeler, yapay zekâ araçlarının sorumlu ve eleştirel kullanımını teşvik etmek için kurumsal politikalar, açık kılavuzlar ve öğretim desteğine duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Özellikle, eğitimciler yapay zekâ okuryazarlığı eğitimini dahil etmeyi, yapay zekâ tarafından üretilen içeriği değerlendirmeye odaklanmayı ve yükseköğretimde ChatGPT'yi etik bir şekilde kullanmayı düşünmelidir [40, s. 25–27]. Yapay zekâ destekli sistemlere olan güven arttıkça, bu araçların faydalarını sağlam pedagojik stratejilerle dengelemek, avantajları en üst düzeye çıkarmak ve riskleri en aza indirmek için çok önemli olacaktır.

Sonuç

Çalışmanın bulguları, ChatGPT'nin İngilizceyi temel alan Filoloji, Çeviri ve Pedagoji bölümlerinin eğitim hedeflerine ulaşmasına yardımcı olacak bir pedagojik araç olarak görülmesi gerektiğini göstermektedir. Öğrenciler, ChatGPT'nin avantajlarını anlamalı ve öğrenimleri için pratik ve eğitici bir kaynak olarak kullanılmalıdır. Ayrıca, sınırlarını kabul etmeleri ve onu insan öğreniminin kalıcı bir ikamesi olarak değil, bir destek ve kolaylaştırıcı araç olarak görmeleri önemlidir. ChatGPT ve diğer yapay zekâ araçları kafa karıştırıcı ve çarpık bilgileri kolayca paylaşılabildiğinden, öğrenciler eleştirel düşünme becerilerini geliştirerek hataları ve yanlışlıkları tespit etmek için eğitilmelidir.

Bu sonuçlar, eğitimcilerin öğrencilerinin ChatGPT'den elde ettikleri avantajları anlamalarına yardımcı olacaktır. Gelecekteki çalışmalar, öğrencilerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak için belirli öğrenme unsurlarının yapay zekâ ile nasıl etkili bir şekilde birleştirilebileceğini araştırabilirler. Ayrıca, öğretim görevlileri, müfredat tasarımcıları ve yazılım mühendislerinin görüşlerini toplamak, ChatGPT'nin özelliklerini geliştirmek için öneriler sağlayabilir. ChatGPT, sorumlu bir şekilde ve akademik dürüstlük kuralları çerçevesinde kullanıldığında, içerik hakimiyetini ve dil becerilerini güçlendirebilen güçlü bir araçtır.

Bu çalışma küçük bir örneklem büyüklüğünü içermesine rağmen, daha geniş bir öğrenci popülasyonundan elde edilen verilerin dahil edilmesi, sonuçların güvenilirliğini ve geçerliliğini önemli ölçüde artırabilir. ChatGPT kullanımının sıklığı ve tutarlılığı da öğrencilerin görüşlerini etkileyebilir ve bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerekebilir. Ayrıca, veriler sadece Filoloji

öğrencilerinden toplandığı için, çalışma mühendislik ve doğa bilimleri gibi alanlardaki öğrencilerin tutumlarını tam olarak yansıtmayabilir. Bu sorunu gidermek için, gelecekteki araştırmalar çeşitli disiplinlerden öğrencileri de dahil ederek, burada tespit edilen tutumların farklı alanlarda da tutarlı olup olmadığını incelemelidir.

ChatGPT, üniversite öğrencilerinin bölüm derslerini gözden geçirmeleri, dil becerilerini geliştirmeleri ve belirli akademik konuları öğrenmeleri için değerli bir kaynak işlevi görmüştür. Yükseköğretim kurumları, öğrenmeyi desteklemek ve öğretim kalitesini artırmak için ChatGPT'yi müfredatlarına sistematik olarak entegre etmeyi düşünmelidir. Yapay zekanın etkili ve faydalı kullanımı için gerekli olan eğitmenler, öğretim görevlileri ve öğrenciler için eğitim programları sağlamayı da içermelidir. Ancak, ChatGPT'nin ve diğer yapay zekâ araçlarının kullanımıyla ilgili etik kaygılar mevcuttur, bu da akademik ortamlarda sorumlu AI uygulamaları için net kurallar belirlemesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. ChatGPT'nin İngilizce öğretiminde ve öğreniminde akıllıca ve başarılı bir şekilde kullanılmasını sağlamak için teknoloji uzmanları, araştırmacılar ve eğitimciler arasında iş birliği çok önemlidir.

Bu çalışma yalnızca Filoloji, Çeviri ve Pedagoji öğrencilerine odaklandığından, yalnızca sosyal bilimler öğrencilerini temsil ettiği kabul edilebilir ve genellemeler yalnızca bu kapsam içinde yapılabilir. Bununla birlikte, öğrencilerin ChatGPT kullanımına yönelik algı ve davranışlarını daha geniş ve derinlemesine anlamak için, çeşitli bilimsel alanlardan ve bağlamlardan (örneğin, fen bilimleri alanında uzmanlaşmış öğrenciler) katılımcılarla araştırma yapmak faydalı olacaktır. Gelecekteki araştırmalar, dil yeterliliğini ve ustalığını geliştiren optimal bir öğrenme ortamı yaratmanın en etkili yollarını belirlemek için ChatGPT'nin etkinliğini diğer yapay zekâ dil öğrenme kaynakları ve geleneksel öğretim yöntemleriyle karşılaştırmalıdır.

REFERENCES

1. Jeon J., Lee S. Large language models in education: A focus on the complementary relationship between human teachers and ChatGPT // *Education and Information Technologies*. – 2023. – №28(12). – 15874 s.
2. Liu Z., Zhang W., Yang P. Can AI chatbots effectively improve EFL learners' learning effects? — A meta-analysis of empirical research from 2022–2024 // *Computer Assisted Language Learning*. – 2025. – 2 s.
3. Bibauw S., Desmet P., François T. Learning with conversational AI: Design and effectiveness of dialogue-based computer-assisted language learning. – 2022.
4. Kasneci E., Sebler K., Küchemann S., Bannert M., Dementieva D., Fischer F., et al., Kasneci G. ChatGPT for good? On opportunities and challenges of large language models for education // *Learning and Individual Differences*. – 2023. – 102274 s.
5. Admiraal W., Louws M., Lockhorst D., Paas T., Buynsters M., Cviko A., et al., Kester L. Teachers in school-based technology innovations: A typology of their beliefs on teaching and technology // *Computers & Education*. – 2017. – №114. – 58 s.
6. D'Agostino S. Academics work to detect ChatGPT and other AI writing. – 2023. – [Electronic resource].
7. Gordijn B., ten Have H. ChatGPT: Evolution or revolution? // *Medicine, Health Care and Philosophy*. – 2023. – №26. – 2 s.
8. Leunard H., Rachmawati R., Zani B. N., Maharjan K. GPT Chat: Opportunities and challenges in the learning process of Arabic language in higher education // *Journal International of Lingua and Technology*. – 2023. – №2(1). – 13 s.
9. Jowarder M.I. The influence of ChatGPT on social science students: Insights drawn from undergraduate students in the United States // *Indonesian Journal of Innovation and Applied Sciences*. – 2023. – №3(2). – 195 s.

10. Atakuziev M., Margana, Gultom A. M. University students' attitudes and perceptions on learning English with ChatGPT // *Formosa Journal of Sustainable Research*. – 2024. – №3(8). – 1747 s.
11. Koraishi O. Teaching English in the age of AI: Embracing ChatGPT to optimize EFL materials and assessment // *Language Education & Technology*. – 2023. – №3(1). – 58 s.
12. Tokac U., Novak E., Thompson C. G. Chatbots for language learning: Opportunities and challenges // *Turkish Online Journal of Distance Education*. – 2019. – №20(4). – 205 s.
13. Vo, Anh, and Huong Nguyen. "Generative artificial intelligence and ChatGPT in language learning: EFL students' perceptions of technology acceptance." *Journal of University Teaching and Learning Practice* 21. – 2024. – №6. S. 199 – 218.
14. Garkusha N., Gorodova J. Pedagogical opportunities of ChatGPT for developing cognitive activity of students // *Vocational Education and Labour Market*. – 2023. – №11(1(52)). – 10 s.
15. Fitria T. N. Artificial intelligence (AI) technology in OpenAI ChatGPT application: A review of ChatGPT in writing English essay // *ELT Forum*. – 2023. – №12(1). – 55 s.
16. Huang B., Hew K. F., Fryer L. K. Chatbots for language learning: A systematic review // *Computer Assisted Language Learning*. – 2022. – №35(3). – S. 311–332.
17. Inci-Kavak V., Evis D., Ekinci A. The use of ChatGPT in language education // *Experimental and Applied Medical Science*. – 2024. – №5(2). – 75 s.
18. Monika M., Suganthan C. A study on analyzing the role of ChatGPT in English acquisition among ESL learners during English language classroom // *Bodhi International Journal of Research in Humanities, Arts and Science*. – 2024. – №8(2). – 75 s.
19. Masa'deh R. E., Majali S. A., Alkhaffaf M., Thuramy R., Almajali D., Altarawneh K., Al-Sherideh A., Altarawni I. Antecedents of adoption and usage of ChatGPT among Jordanian university students: Empirical study // *International Journal of Data and Network Science*. – 2024. – №8(2). – 1105 s.
20. Rahman M. S., Sabbir M. M., Zhang D. J., Moral I. H., Hossain G. M. S. Examining students' intention to use ChatGPT: Does trust matter? // *Australasian Journal of Educational Technology*. – 2023. – №39(6). – 52 s.
21. Amin M. Y. M. AI and ChatGPT in language teaching: Enhancing EFL classroom support and transforming assessment techniques // *International Journal of Higher Education Pedagogies*. – 2023. – №4(4). – S. 1–15.
22. Say K., Srisawatsakul C., Boontarig W. TalkTutorAI: Empowering English language proficiency through ChatGPT-assisted conversational practice — A case study at Ubon Ratchathani Rajabhat University, Thailand // *Journal of Applied Informatics and Technology*. – 2024. – №7(1). – S. 12–26.
23. Meniado J. C., Huyen D. T. T., Panyadilokpong N., Lertkomolwit P. Using ChatGPT for second language writing: Experiences and perceptions of EFL learners in Thailand and Vietnam // *Computers and Education*. – 2024. – №7. – S. 1–9.
24. Ulla M. B., Perales W. F., Busbus S. O. 'To generate or stop generating response': Exploring EFL teachers' perspectives on ChatGPT in English language teaching in Thailand // *Learning: Research and Practice*. – 2023. – №9(2). – S. 168–182.
25. Liu B. Chinese university students' attitudes and perceptions in learning English using ChatGPT // *International Journal of Education and Humanities*. – 2023. – №3(2). – S. 132–140.
26. Ho P. X. P. Using ChatGPT in English language learning: A study on IT students' attitudes, habits, and perceptions // *International Journal of TESOL & Education*. – 2024. – №4(1). – S. 55–68.
27. Pallant J. *SPSS Survival Guide: A step-by-step guide to data analysis using SPSS for Windows*. – 2005.
28. Creswell J. W., Poth C. N. *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. – 2016.
29. Braun V., Clarke V. Using thematic analysis in psychology // *Qualitative Research in Psychology*. – 2006. – №3(2). – S. 77–101.
30. Alotaibi H.M., Sonbul S.S., El-Dakhs D.A. Factors influencing the acceptance and the use of ChatGPT among English as a foreign language learners in Saudi Arabia // *Humanities and Social Sciences Communications*. – 2025. – №12(1). – S. 1–13.
31. Ehteshamzad S., Ahmadi R. The Attitudes of Students (Biomedical Engineering) Towards Chat GPT // *International Journal of BioLife Sciences (IJBS)*. – 2023. – №2(2). – S. 161–172.

32. Xiao Y., Zhi Y. An exploratory study of EFL learners' use of ChatGPT for language learning tasks: Experience and perceptions // *Languages*. – 2023. – №8(3). – S.1–12. <https://doi.org/10.3390/languages8030212>
33. Huang J., Li S. Opportunities and challenges in the application of ChatGPT in foreign language teaching // *International Journal of Education and Social Science Research*. – 2023. – №6(4). – S. 75–89.
34. Stan M.M., Dumitru C., Bucuroiu F. Investigating teachers' attitudes toward the integration of ChatGPT in language teaching and learning in higher education // *Education and Information Technologies*. – 2023. – S. 1–18. <https://doi.org/10.1007/s10639-025-13396-w>
35. Dizon G. ChatGPT as a tool for self-directed foreign language learning // *Innovation in Language Learning and Teaching*. – 2024. – S. 1–17. <https://doi.org/10.1080/17501229.2024.2413406>
36. Fahad A. Gauging the Saudi EFL learners' level of awareness and attitudes towards the use of ChatGPT // *Information Sciences Letters (ISL)*. – 2023. – №12(11). – 3100 s.
37. Phosa S. The study of EFL students' attitudes and behaviours toward using ChatGPT in English language learning // *Journal of English Language and Linguistics*. – 2024. – №5(3). – P. 332–344.
38. Cotton D., Cotton P., Shipway J.R. Chatting and cheating. Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *EdArXiv*. 2023. №2 – S. 228-239 [Electronic resource]. URL: <https://doi.org/10.35542/osf.io/mrz8h>. (date of access 02.06.2025)
39. Rudolph J., Tan S., Tan S. ChatGPT: Bullshit spewer or the end of traditional Assessments in Higher education? // *Journal of Applied Learning and Teaching*. – 2023. – №6(1). S. 342-363. <https://doi.org/10.37074/jalt.2023.6.1.9>
40. Çelik S., Karaca B. Using AI-powered tools in language education: Allow or ban them? // *An approach to digitalization in language teaching from different perspectives: A reflection of empirical work* / Ed. Y. Özkan, H. Tuncer, E. Bada. 2024. – S. 3–30.